

Lars Adaktusson på besök i ett flyktingläger i Erbil. Här tillsammans med prästen Fader Daniel och några pojkar från byn Karakosh, en liten kristen by som tömdes när IS drog fram i höstas.

FOTO: MARTIN KÄLLSTRAND

Lars Adaktusson just hemkommen från Irak:

”Sverige kan inte längre förhålla sig militärt neutralt”

– Jag tror inte man kan vara neutral inför den ondska som vi ser här, säger EU-parlamentarikern Lars Adaktusson (KD). Under tre dagar i irakiska Erbil i helgen mötte han politiker, kyrkoledare och flyktingar i den kurdiska regionstaden dit 1,8 miljoner människor flytt sedan i somras.

När vi talas vid har Lars Adaktusson just återvänt till Bryssel där han sedan sommaren EU-val funnits med i EU-parlamentet och där han också sitter i utrikesutskottet. Under tre dagar i helgen har han tillsammans med bland andra riksdagsledamoten Robert Halef (KD) besökt den kurdiska regionstaden Erbil dit många flytt från de områden i norra Irak som Islamiska staten ockuperat.

Lars Adaktusson gick till val på att bland annat arbeta för minoriteterna i Mellanöstern – ett löfte som han fått all anledning att stå upp för. Islamiska staten fördrev redan i juni alla kristna och andra minoriteter från den irakiska regionstaden Mosul – en av de händelser som orsakade stora protester och som

mer eller mindre väckte omvärlden när det gällde de kristna och andra etno-religiösa minoriteter i Mellanöstern. Islamiska statens våldsamma framfart har under året förfärat – inte minst det faktum att muslimska extremister från Europa reser till Irak och Syrien för att slåss på IS sida.

– Vi har i EU-parlamentet stöttat och också på nära håll mött dessa minoriteter som nu är på flykt från IS. Vi har lagt en del förslag och även anordnat seminarium kring dessa frågor under hösten och på olika sätt försökt aktualisera situationen för minoriteterna och för de kristna i synnerhet. Det var som ett led i ett ganska omfattande arbete med de här frågorna som jag kände att jag ville åka dit för att träffa

personer som vi haft kontakt med och se på egen hand hur situationen ser ut. Det var jag som tog initiativet till detta och sedan har mitt kansli tillsammans med olika personer och olika partier lagt upp själva besöket, säger Lars Adaktusson.

– Under de här dagarna hade vi ett intensivt program där vi mötte olika politiska företrädare, vi träffade flera kurdiska ministrar – bland annat utrikesministern och inrikesministern. Vi träffade partiföreträdare för olika partier i parlamentet, vice talmannen och även guvernören i Erbil – den kurdiska huvudstaden. Vi mötte även ärkebiskopen i katolska kyrkan, alltså kaldeiska kyrkan i Erbil, och en del andra kyrkliga företrädare. Vi besökte hjälparbetare och

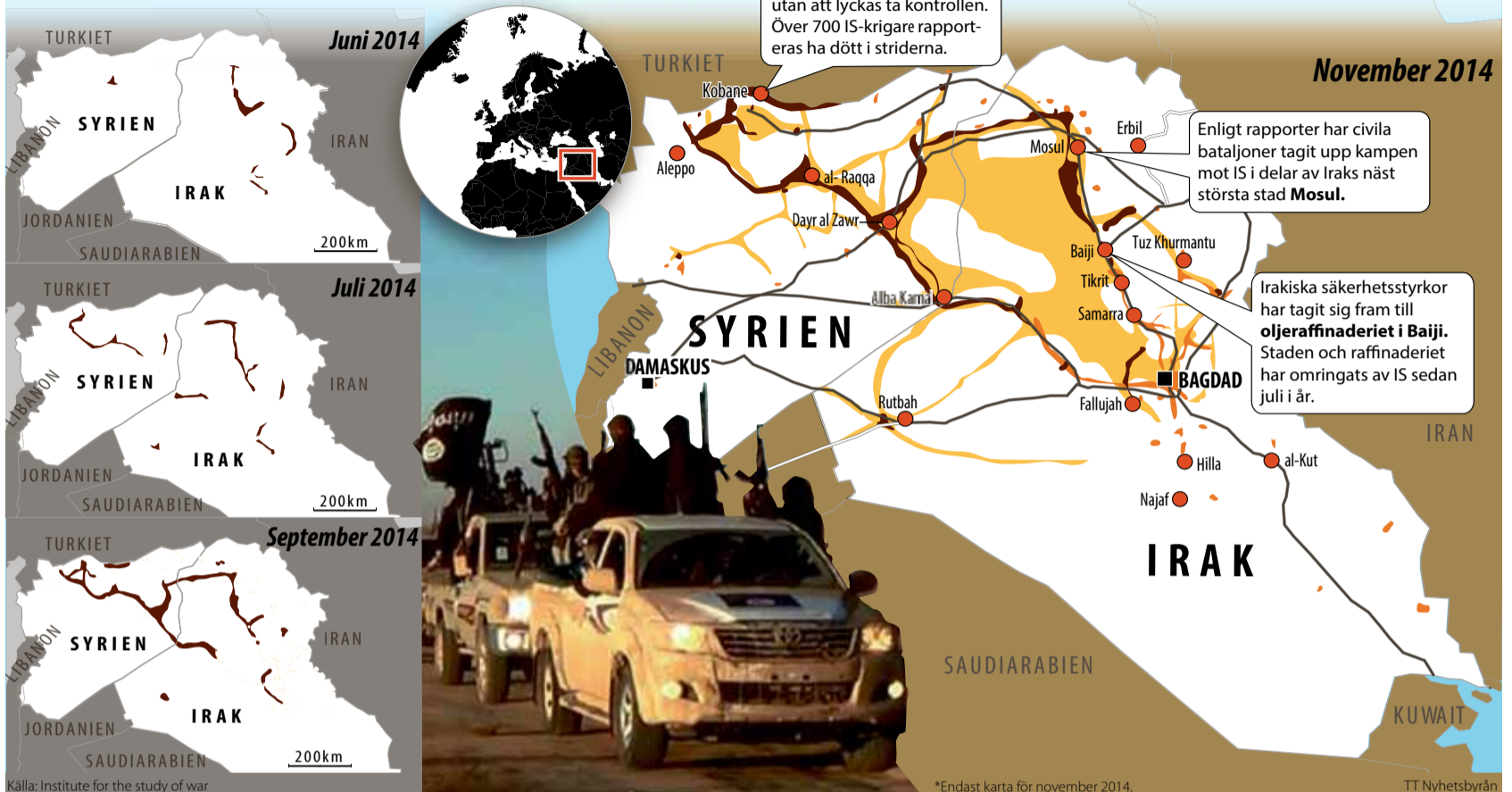
var ute och tittade på flyktingläger och sammantaget fick vi en bra bild av hur läget ser ut.

Vilka är de starkaste intrycken av det här besöket?

– Ett av flera starka intryck är att på den humanitära sidan är det fantastiska insatser som görs av den kurdiska provinsregeringen och den kurdiska befolkningen. Det har kommit ungefär 1,8 miljoner människor sedan i juni till de kurdiska områdena. Av dem är det ungefär 1,5 miljoner som nu är flyktingar i sitt eget land från andra delar av Irak. De flesta av dem tillhör minoriteter av olika slag och som nu helt enkelt är på flykt undan Islamiska statens trupper.

Jihadist-gruppen IS utbredning

■ Område under kontroll av IS. ■ Områden där IS är närvarande.*
 ■ Område där IS utför attacker.* ● Orter.*

IS breder ut sig alltmer i Syrien och Irak. På bilden syns utvecklingen sedan juni 2014.

GRAFIK: TT

Källa: Institute for the study of war

*Endast karta för november 2014.

TT Nyhetsbyrå

Sedan har KRG, den kurdiska regionregeringen också tagit emot cirka 300 000 flyktingar från Syrien – de gränsar till Syrien.

– Att man tar hand om så många människor i en så liten självstyrande region som Kurdistan är, det är helt fantastiskt, tycker jag. De flyktingläger vi såg och de hjälpinsatser vi såg höll hög nivå och var välorganiserade.

– Det som saknades var naturligtvis det som brukar saknas i den här typen av situationer – resurser till bostäder. Det bor ungefär sju miljoner i norra Irak, i det som är det irakiska Kurdistan. Och växer befolkningen med 1,8 miljoner på mycket kort tid så är det naturligtvis på bostadssidan som det blir problem. Och så saknas det möjligheter för alla dem som har kommit att arbeta och försörja sig. Så det behövs mycket internationellt stöd för att hjälpa alla de här flyktingarna. Men de lever i säkerhet i Kurdistan och det är ur deras perspektiv naturligtvis det viktigaste just nu, fortsätter Lars Adaktusson.

– Ett annat behov som man ser är naturligtvis att det här är tillfälliga lösningar och det måste också göras insatser för att de här flyktingarna helst ska kunna återvända hem. När det gäller de kristna flyktingarna så kommer de från Nineveslätten i norra Irak, från byar och städer som idag är helt tomma. De är idag livrädda för att återvända hem eftersom de här områdena fortfarande hålls av Islamiska staten.

Vad behövs för att de ska kunna återvända hem?

– Det behövs säkerhet och det behövs insatser militärt för att bekämpa de brutala trupperna från Islamiska staten som det handlar om. Under samtliga våra möten med både politiska och religiösa ledare underströks vikten av att få hjälp på den militära sidan med att bekämpa de här terroristerna. Vid sidan av de stora humanitära behoven finns också ett stort behov av militär hjälp. Egentligen handlar det om människoliv, det handlar om att skydda de

minoriteter som är hotade, säger Lars Adaktusson.

– Den kurdiska armén, peshmerga, har gjort fantastiska insatser men när det gäller vapen och utrustning är de underlägsna Islamiska statens styrkor. Så de har en svår uppgift att hålla stånd och att bekämpa de här trupperna. USA leder en internationell allians för att understödja och hjälpa den kurdiska sidan och peshmerga. Men det är fortfarande så att det är rätt blygsamma resurser som tillförs och från amerikanskt håll är det främst flygunderstöd i de här militära sammanhangen.

– Det har varit viktigt men det behövs mycket mer för att kunna ta tillbaka de områden som IS har intagit. Däribland Nineveslätten, där huvuddelen av de kristna kommer ifrån. Det är också de områdena på Nineveslätten som rent historiskt är lite av kristendomens vagg. I de områdena har det bott kristna i 2 000 år. De är som sagt var tomma i dag, ingen vågar återvända till byarna och städerna. Och förutsättningen för att de ska våga göra det är att IS försvinner och hotet upphör.

Vad gör EU i det här?

– EU är väldigt aktivt, både kommissionen och olika organ är väldigt aktiva i den humanitära delen. EU är den största bidragsgivaren, om jag kommer ihåg rätt. Sedan har EU möjligheter på den politiska sidan att utöva påtryckningar på regeringen i Bagdad, centralregeringen i Irak. Inte minst när det gäller att driva en politik och när det gäller att agera på ett sätt som gör att de olika grupperna i Irak blir integrerade med varandra. Att man samarbetar i stället för att underbygga de motsättningar som finns i dag.

– Mycket av problemet är att det har suttit en irakisk regering som i princip har diskriminerat den sunnimuslimska befolkningen. Det är mycket av det missnöjet som nu kanaliseras via IS. Så politiskt kan EU trycka på för att integrationen mellan grupperna ska prioriteras högre och också politiskt

hjälpa till när det handlar om demokratiutveckling och sådana saker.

– Men i den akuta fasen är det till stor del militär hjälp som behövs för att rädda människoliv. Och EU har ingen armé att skicka utan det är medlemsländerna själva som avgör om man vill ställa upp eller inte. Det gör bland andra Tyskland och Storbritannien. Men jag tycker också att vi från svensk sida borde fundera över vad vi kan göra på ett mer aktivt sätt.

Sedan 2002 beskrivs Sveriges säkerhetspolitiska linje officiellt som alliansfri – ett uttryck för att landet ska ha lämnat den tidigare neutrala säkerhetspolitiska linje som Sverige dittills fört. Men den traditionella svenska neutraliteten är fortfarande viktig för många. Är det något i detta som vi borde omprioritera som du ser det?

– Jag tror inte man kan vara neutral inför den ondska som vi ser här. Det går inte att se på det här med någon form av neutralitet. Vi måste på samma sätt som andra västländer bekämpa den här ondskan. Det är ingen tvekan om det. Om det innebär att vi kan göra en insats och hjälpa till att rädda människoliv med militära medel så tror jag att vi måste överväga det också.

– Det finns också exempel på att Sverige har gjort sådana insatser för inte så länge sedan. Exempelvis i Libyen för några år sedan när vi gjorde viktiga insatser med Gripen-plan när det gällde bekämpningen av Khadafi-regimen. Jag tror att vi skulle kunna erbjuda något liknande i den här situationen. Att vi till exempel med svenska Gripen-plan stödjer de kurdiska styrkorna i deras försök att slå tillbaka IS. Jag tror att det vore viktigt.

Hur viktigt är det att Sverige finns med i kampen mot IS?

– Jag tror att det är viktigt för oss själva och visa att vi tar ett ansvar. Att visa att vi bryr oss om medmänniskor som råkar ut för det värsta som man kan råka ut för. Moraliskt sett så har vi ett stort

ansvar – på samma sätt som alla andra västländer. Därför är det väldigt viktigt att vi är med. Sedan är det naturligtvis så i den situation som råder nu, både humanitär, politiskt och säkerhetsmässigt, att alla behöver hjälpa till. Att alla behöver dra sitt strå till stacken. Svenska insatser är i det läget också väldigt välkomna.

Hur kommer du och Robert Halef att använda de här erfarenheterna i det fortsatta politiska arbetet?

– Jag kommer att ha stor nytta av de här erfarenheterna i EU-parlamentet. Vi kommer att fortsätta att bevaka de här frågorna på olika sätt för utrikesutskottet där jag sitter. Att då ha med sig de här direkta intrycken är väldigt viktigt. Man står kunskapsmässigt på en stabilare grund men också när det gäller kontakter. Och så är det nog även för Robert Halef på hemmaplan i riksdagsarbetet. När det gäller att aktualisera de här frågorna i Sverige så tar han också med sig viktiga erfarenheter, fortsätter Lars Adaktusson.

– Vi arbetar också båda på olika håll för att man ska upprätta det som kallas ett "safe haven" – en fredad, skyddad zon i Irak för de kristna minoriteterna. Jag tror att en sådan lösning med internationell närvaro, där man hjälper människor att återvända till sina hem och de områden man kommer ifrån, är central. Inte minst ur det perspektivet att Mellanöstern faktiskt håller på att tömmas på kristna. Det är väldigt viktigt att vi bevarar den kristna traditionen och den kristna kulturen i det område där kristendomen har fötts. Så frågan om fredade zoner och möjligheten för människor att på det sättet återvända, det är en väldigt viktig fråga som både jag och Robert Halef kommer att fortsätta att driva, avslutar Lars Adaktusson.

Eva Gustafsson
 019-16 54 20
 evagson@hemmetsvan.se

